

ANTRAKS (ANTHRAX)

Šta je antraks?

Antraks je bolest izazvana bakterijama koje stvaraju spore. Ljudi se razboljevaju kada te spore prodrnu u telo. Spore mogu da uđu u telo na različite načine i izazovu različite oblike ove bolesti. Kada spore prodrnu kroz posekotinu ili ranicu, može da dodje do kožne infekcije. Kada spore prodrnu u organizam putem udisanja, one mogu da izazovu ozbiljne probleme sa disanjem. Kada se nadju u mesu koje je nedovoljno skuvano ili ispečeno pre uzimanja, bolest može da se javi u crevnom sistemu.

Ko dobija antraks?

Od antraksa prirodno oboljevaju neke vrste divljih i domaćih životinja (n.pr. goveda, ovce, koze, kamile, antilope i drugi biljožderi), najčešće u Južnoj i Centralnoj Americi, Južnoj i Istočnoj Evropi, Aziji i Africi. Antraks se povremeno javlja u stadima u Sjedinjenim Državama. Takodje može da se javi kod ljudi koji dolaze u kontakt sa zaraženim životnjama ili sa zaraženim proizvodima od životinja (n.pr. kože, dlake, vuna, kosti i koštani proizvodi).

Kako se antraks prenosi?

Prenošenje antraksa sa jedne osobe na drugu je veoma retko. Ljudi oboljevaju kada dodiju u kontakt sa sporama u zemlji ili u životnjama i proizvodima od životinja, u delovima sveta u kojima se ta bolest javlja.

Da li se antraks može koristiti za bioterorizam?

Da. Antraks je jedan od agenasa koji mogu da se koriste za bioterorizam jer od njega može da oboli i umre veliki broj stanovnika ako se iskoristi kao oružje. Septembra 2001. godine, u Sjedinjenim Državama, spore antraksa poslate su poštom na nekoliko lokacija. 22 osobe su obolele, a petoro od njih je umrlo. Informacije o tome kako identifikovati sumnjive pošiljke mogu se naći na internet stranici Poštanske službe SAD, na www.ups.com.

Koji su simptomi antraksa?

Simptomi antraksa su različiti, u zavisnosti od načina na koji se dodje u dodir sa njim. Kada spore prodrnu kroz posekotinu ili ranicu, stvara se bezbolna rana koja vremenom u sredini dobije crnu tačku. Može da dodje i do oticanja limfnih žlezda u blizini rane. Kada se spore udahnu, simptomi mogu da budu slični nazebu i ako se sa lečenjem ne počne odmah, mogu da se razviju u teške probleme sa disanjem i dovedu do smrti. Kada se pojede zaraženo meso, početni simptomi su muka, gubitak apetita, povraćanje propraćeno bolovima u stomaku, povraćanje krvi i jak proliv.

Koliko brzo se posle zarazejavljaju simptomi?

Simptomi se obično javljaju izmedju prvog i sedmog dana po zarazi, ali taj period može da varira u zavisnosti od toga kako su spore prodrle u telo.

Kako se ta bolest ustanavljava i kako se leči?

Postojanje antraksa ustanavljava se specijalnim laboratorijskim testovima. Pri tom se uzimaju uzorci iz raznih delova tela, u zavisnosti od tipa antraksa (n.pr. uzorci krvi, kožnih rana ili bris iz disajnih organa). Lekar koji preduzima lečenje može da prepiše odredjene antibiotike. Da bi bilo efikasno, lečenje mora da započne odmah. Ako se ne leči, bolest može da bude smrtonosna. Najopasnija vrsta antraksa nastaje kada se spore udahnu.

Šta se može preduzeti da se spreči širenje antraksa?

Vakcinacija ljudi koji rade na visoko rizičnim poslovima može da smanji mogućnost širenja antraksa (videti dole). Oprezno rukovanje sa mrtvim životinjama za koje se sumnja da imaju antraks, dobra ventilacija na mestima gde se obraduju koža, krvno, dlaka ili vuna, kao i vakcinacija životinja, takodje mogu da smanje mogućnost širenja antraksa. Ako se za neku osobu zna da je bila izložena antraksu, vakcinacija i/ili antibiotici mogu da spreče pojavu bolesti.

Da li postoji vakcina protiv antraksa?

Vakcina protiv antraksa postoji, ali se preporučuje samo za sledeće grupe: 1. ljudi koji rade sa antraksom u laboratorijama; 2. ljudi koji rade sa životinjskim kožama ili krvnom uvezenim iz područja visokog rizika; 3. ljudi koji će često biti izloženi sporama antraksa (n.pr. oni koji sprovode istragu na mestima zaraženim u nekom bioterrorističkom napadu); 4. ljudi koji rukuju proizvodima od životinja u područjima visokog rizika (n.pr. veterinari koji odlaze na rad u zemlje sa povećanim brojem slučajeva antraksa; i 5. vojno osoblje koje radi u područjima u kojima bi antraks mogao da bude iskorišćen kao bioterrorističko oružje. Vakcina se za sada ne preporučuje za ostale.

